

Zas Latweefchu draugs.

1844. 3. August.

31ma lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Mobilewes pilsfehtra, dsittâ Kreewu semmê. 22trâ Zuhni, kad tur jau no pascha rihra apmahzees un drehgans laiks bija, palikke ap puffzell us trim us reis' tik tumsch, ka islabâ jau waijadsjea fwezzi eededsinacht. Zuhlin arri usnahje breefmiga wehira, pehrkons sahje dikti ruhrt, sibbens spert, un leetus un krusa, kas tik leela kâ reeksti, gahsahs ar tahdu spehku semmê, ka peeZ sohltus toslumâ wairs ne ko ne warreja eeraudsicht. Schis laiks pastahweja lihds 26 minutes un bija tik breefmias, ka te ir paschi firmi zilweki ne warr peeminneht, tahdu paschu jau pee dsihwojuschi. Eelas us reis palikke par plattahm uppehm, pa kurrahm uhdens drihs pehdu augstumâ ar straumi gahsahs, diwus tiltus norahwe un arri labbu teefu nammu, — jo te daschi tahdi, kas wairs naw lahgâ, un kurreem uhdens tadeht itt weegli warreja peekluht, grunti isflalloht un winnus aiswest. Sibbens mums turumâ eededsinaja weenu zeemu, no kurrea masfo warreja isgahbt. Pee jumteem un meschâ sturme itt leelu flahdi padarrija, un ak tawu pulku kauschu, kam aisneffe zeppures! Mufsu pilsfehtra stahw kalnds un fewischli goer mufsu masas uppes irr krasis lohti augsts, un no threem farkaneem mahleem, bet schim krasiam leetus dauds mahltus bija nofkallojis. Ohterâ deenâ, kad laiks jau atkal bija labs, stahweja trihs Schihdu behrni, no 8 lihds 10 qaddeem, appakschâ pee uppmassa, spehledami; us reis' augschâ atschlihtahs no krasia warren' leels mahlu gabbals, laikam 20 affis leels pehz goruma, plattuma un augstuma, un gahsahs nabbaga behrneem wirfû. Weenu gan drihs pehz tam laimigi iswille wehl dsihwu aprâ, bet abbus zirtus, kaut gan tikluschi strahdoja, tik ohtras deenas wakkarâ nedshiwus isdabbuja lauskâ, un welci arri puhlejahs winnus ardsihwinacht.

Is Hamburges. Tik ko zilweki ko labbu isdohma, woi darra, jau zekahs eenaidneeki pretti. Dâ part dascheem itt kâ nasis firidi, kad zitti brandwihnam un wisseem stipreem dsehreneem jellu greesch. Gribb labpracht tohs woi ar smeekteem woi ar warru greest atpakkas tahm wezzahm tekkahm. Lukt', tâ ne seun arri eeksch Hamburges parahdijahs. Bija 25trâ Zuhni tur leels pulks zilweku, kas brandwihnu un zirtus stiprus dsehrenus ne mas wairs ne hemm muttê, fabeedrojuschees, ar uguns kuggaem wiffi kohpâ eet us zirtu pilsfehtru, tur schinni swehtdeenâ us sawu wihli

palustatees, un ne tà, là zitti mehds darricht, fewischli pa fwehtdeenahm ar stipreem dsebreneem sawahm kahribahm kaspodami. Wakkara, winneem pahrnahfoht, bija schahdi tahdi laudis, zitti arri kungu drehbès apgehrbuschees, pa tik leeleem barreem fassrehjuschi pee mallas, ka teem is kuggeem iskahpuscheem driht ne isdewahs, pa weeneem jeb pa diweem eet zaur; smejhahs un fleedse, un beidscht arri winneem un winnu leetahm tà ar warru uskritte, ka polzeije bi ja nahk un zittus fanemt zeeti. Bet lai nu gan bija behdiga leeta, redsoht ar kahdu niknumu brandwihna zeentaji tihfoja brandwihna nezeentajus eekaitinahr, tatschu warreja preezatees par to, ka no pascheem brandwihna zeentajeem ir to deenu ne weens ne bija eedsehrees.

Is Bahdenes walsi, Wahzsemme. Weens augsti mahzichts floblasfungs eefsch Kahrls-rubes pilsehtas, Stiefel wahrda, ar scho gaddu eefahjis ifno-mehnesi lappas likt drikkcht, kuraahm wahrds: Laika wehstneffis, un kas fluddina paprekkch, kahds laiks to mehnesi gaidams. Lihds schim winnam deesgan trahpijabs ar sawahm paprekkch-fluddinaschanahm, tapehz tagaad ir tee lautiui, kas eefahkumâ winnu apsmehje, jo deenas jo wairak tihfo winna lappas lasscht.

Wehl is Wahzsemme. Masâpilssehtâ, Elberfeldes walsi, to nosauz Mettmann, gulleja kahdâ deenâ Zuhni-mehnescha widdû mas behrninsch schuhpli, bet ne bija ne weens zits zilweks istabâ. Nahze mahjas suus, eefahpe schuhpli un sahze behrnina meefu apkocht.

Yee Kernes pilsehtas, Rein-uppes mallâ, likke ne fenn semneeka kalps tihschâ prahâ leelu bohmi dselses-bahnei schkehrsam wirfâ. Zaur to buhtu ugguns ratteem, scho zellu nahfoht, leela nelaimenotikkuse, bet par laimi tok bohmi wehl agraki eeraudhija. Teefa sahchme to laundarritaju un winnu taggad pehz liffumeem us pee z gadddeem likke zectumâ.

Zannis mallâs Sibben-birgenes walsi, kur laudis wehl pee Kattoleu tizzibas turahs un kur pa wissam floblas truhkft, winni tizz, ka daschs zilweks, ar launa garra palihgu, pehz nahwes nahfoht atpakkat un zitteem zilwekeem taifoch gallu, teem affint isstihsoht. Schohs affins sihdejus winni nosauz par wampihreem. Aprilmehnescha eefahkumâ nomirre Eschaffalwas zeemâ wezza seewa no Moldaureu tauras, un ne zilgi pehz winnas wehl ziti zilweki, wisswairak firmi. Zeema eedshwotajeem us reis nahze prahâ, ka gan laikam ta paprekkch nomirruscha seewa effoch bijuse weens wampihre, un tohs zittus zilwekus nonahwejuse. Pehz schahm leekahm dohmahm nospreede draudses wezzaji lihds ar leelu pulku firmu zilweku, to wezzu bahbu israkt. Un tà arri teescham notikke, wissu zeema tauschu preekschâ. Raut gan lihkis jau neganti smirdeja, tatschu laudis wehl ne tizzeja, ka winna teescham effoch nomirrusche, gribbeja winnai affu schkehrpi durt zaur firdi, un tik tad winnu atkal eerakt semmè; jo teize, winna teescham tik effoch puff-mirrusche un tadeht tik dauds laudim wehl darroht gallu. Par laimi wehl atnahze prahrias teefas-wihrs un winnus pamahzija. Pehz tam laudis driht atgahje gan no kapsehtas, bet paprekkch seewai

aufis, deggoni un multî smeedami aischahse ar kiplofkeem; jo fazzija: no kiplofkeem taunajs baillojotees. Al tawu tumfschu prahtu!

Zâ patt arri Wirtemberges walsli dauds semneeki tizz, ka nomiruschi zilweki nahfoht sawus raddus apmekleht. Bet tur taggad leels gudrineeks, weens lohpu gans, irr zehlehs, leelidamees, ka winsch prohtoh tohs garrus aisdsiht. — Ne fenn tanni widdû nomirre baggats semneeks, bet winna behrni fuhdseja, ka tehwa gars pa brihscheem nahfoht nakti winnu mahjâs un tur grabbjohtees jeb raffajotees lab-bibâ un feenâ. Gans usnehmahs, to garru dsiht prohm, un ainsneffe us mug-guru winnu paschâ pufnakti pats laukâ. Nu baggata wihra raddeem gau irr meers, bet weena mahja, 600 guldenu wehrtibâ, winneem masaf'; jo to winni gannam no-dewe par labbu aisdsihschanu.

Ne taht no Danziges pilssehtas irr leels tschuggun-fabrihktis tanni zeemâ, fo no-fauz Konrads-ahmer. Tur pats fabrihka funks 27tâ Mai saweem strahdneekem 8 lihds 10 mahrzimus biss-fahtu isdallija, lai tee winna gaspaschai, kueras dsimschanas deena to deen' bija, par gohdu un preeku maltites laikâ pahri reises sawus biffes is-schauj. Bet wehlâ walfarâ, kad jau katts atkal gahje us mahjahn, fastohpabs fabrihka dischlers un kallejs, kas labbi draugi sawâ starpâ. Pirmajs par smeekteem sawu biffi ohtram turr preekschâ, prassidams: woi man ne buhs schaut? »Schauj!« sawu ohtrajs, un pirmajs arri teefcham schauj, dohmadams, ka winsch wehl deesgan taht no drauga stahwoht un ka biffei tok tik proppis ween effohht eelschâ. Bet prop-pis kallejam trihs zoffus dsilli eegahje kruhtis, un ar to winsch arri drihs nomirre.

Zif dauds bischu geld turreht?

Zê atkal wajjadsetu wajzah: zif dauds bischu warr usturreht? Kas fakka: jo wairak, jo labbak, tas irr mulktis un ne proht bitteneeka ammatu. Za kas grihb wairak bittes turreht, ne kâ tanni widdû warr dabbuht barrisas, tas tâ pat darra, kâ tahds, kam naw wairak kâ 5 wesumi feena un salmu, un tomehr grihb simts goh-wis turreht. Turri ween tik dauds bischu, preeksch zif tawâ widdû warr ehdamu dab-buht. Za taweem kaimineem arri irr bittes, tad ne turri tik dauds, kâ tad, kad win-neem pa wissam naw. Bet ja teem bittes tapehz ne isdohdahs, ka tee ne proht, woi ne wihscho winnas labbi kohpt, tad luhko sawas waitohht, jo jums weenada ganniba. Eefahz' ar masumu, un kad redsi, ka labbi isdohdahs, tad warri ir wairak peegah-dahht. Par to tik wajjaga gahdahht, ka tawas bittes buhtu stipras strahdneezes un baggatas, tad arri tu palikfi baggats. Bet ja tawas bittes pa weenu, diwi woi trim gaddeem ne eegahda sawu iselkschanu, tad tahdas labbak' luhko isdohht, un paturri tahs labbakas ween preeksch waisles.

—s—n.

Kahdas bittes ja-paturr un kahdas ja-isdohd?

Paturri

1) Wiffus scha gadda speetus, kas wairak strahdajuschî un krahjuschî, un

2) wiffus pebrna un aispebrna gadda speetus, kam pa pillam faimes un baggata pahrtikka.

Isdohb

1) Wiffus wehlejus speetus, kueri ne peenefs tik dauds barribas, ka paschi warr pahrtike, un

2) wezzas bittes, kam mas faimes un knappa pahrtikka.

Ar tahdeem traukeem darti, ka gribbi, kas pa diweem woi triim gaddeem naw behrnus laiduschf. Zeem gan daschkahrt irr dauds meddus.

Ruddent apdohma, jif tew wajjadsehs meddus paturreht preeksch bittetm, jif bischu warri peeturreht un jif isdoht? Zitras pahrdohb, zitras dahwini raddeem un wehl zittas saweem posihstameem (ja tewim tik dauds irr pahrat). Tad tewim buhs nanda, draudisba ar tuwakeem un dabbusi pateizibas. Bet fargees klasteem nahburgeem bittes isdoht; jo no turrenes winnas nahks atpakkal, wezzu weetu mekledamas, isnihks, woi kritihks tawahm zittahm bittetm wirsu uu sahks reetees.

— 6 — n.

(29tai un 30tai lappai irr pawaddons no wessela bohgena, kur atrohдах; I. Jaunas sinnas pahr to, ka taggab ar ewangeliuma mahzifchanu eet paganu semmes. 1. Ka ar to eet pee teem Raffereem, deenas-widdus Ushrika. 1ma nodakka. — II. Dseefmas: 1. Mirreja dseefma. 2. Pee jauna mahzitaja cewefchanas. 3. Luhfchana par fwehtifchanu III. Ka ja-atbild us 14tu lihds 19tu jautaschanu. IV. Trihs jaunas jautaschanas.

Sinna, jif naudas. 19. Juliz-mehn. deenâ 1844 eeksch Rihges maffaja par daschahm prezjetm.

Par	Maffaja:	Sudr. naudâ. Kb. & K.	Par	Maffaja:	Sudr. naudâ. Kb. & K.
1	pohru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 30	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	6
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 5	—	tabata	75
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	2	—	fwesta	2 40
—	ausu	75	—	dselles	75
—	firnu	1 60	—	linnu, frohna	1 40
—	rupju rudsu-mistu	1 40	—	brakka	1 10
—	bihdeletu rudsu-mistu	1 95	—	kannepu	75
—	bihdeletu kweeschu-mistu	2 60	—	schichtu appinu	2
—	meeschu-putraimu	1 60	—	neschichtu jeb prezjes appinu	1 20
—	eesfata	1 25	—	muzzu silku, eglu muzzâ	6 25
—	linnu-sehflas	2 1½	—	lasdu muzzâ	6 50
—	kannepu-sehflas	1 50	—	smalkas sahls	3 75
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3 75	—	rupjas baltas sahls	4 10
barrotu	wehrtichu galku, pa pohdu	1 20	—	wahiti brandwitbna, pussdegga	6
			—	diwdegga	8

Lihds 1. August pee Rihges irr atnahkschi 974 fuggi un aisbraufuschi 858.

Bribw driffekt. No Widsemmes General-gubernementes ruffes: Dr. C. E. Napierofky.